

Pėlekonių kaime pravardes turėję 23 šeimos iš 45. Suregistruotas pravardes *Brāčius*, (*Bračiukas*), *Brazys*, *Genys*, *Gylys* (2 šeimos), *Gliaudėlius*, *Karoliukas*, *Kavolius* (*Kavolėlis*, *Kurčiokėlis*), *Kaziukėlis* (*Kazėinas*, *Milašauskas*), *Kubilius*, *Laidas*, *Mazalys*, *Morkėlis*, *Nābartas*, *Pivūšas*, *Primas*, *Stėpė*, *Strikis* (2 šeimos), *Širdėlė*, *Špōkas*, *Špūnta*, *Valiukas* pranešėjas išnagrinėjo etimologiškai ir semantiškai.

M. Kondratiukas, 1974 m. paskelbęs veikalą „Bialystoko vaivadijos pietrytinės dalies vietovardžiai“, kuriame buvo aptarti ir 45 baltiški vietovardžiai, savo tyrinėjimus tęsia ir toliau. Šių tyrinėjimų kai kurie rezultatai, pateikti pranešime, rodo, kad baltiškos kilmės vietovardžių Šiaurės Rytų Lenkijoje esama gerokai daugiau.

Kaip ir reikėjo tikėtis, plenariniame posėdyje perskaitytas žinomo indoeuropeisto ir baltisto V. Šmido pranešimas „Das Verhältnis: Eigennamen/Appellativum innerhalb der alteuropäischen Hydronymie“ palietė daugelį tokių klausimų, kurie siejasi ir su baltų senųjų hidronimų santykiais su vadinamąja senąja Europos hidronimija.

Pranešimų tezėse paskelbtas H. Šalio (H. Schall) pranešimas „*Dacica* – die *balto-slavisch* – *dakothrakische* Einheit“ kongrese nebuvo perskaitytas, nes pranešėjas neatvyko.

Kongreso metu posėdžiavęs Tarptautinis onomastikos mokslų komitetas nutarė kitą kongresą surengti 1981 m. Enarbore (JAV, Mičigano valstija). Pagrindinė būsimos kongreso tema „Vietovardžiai ir asmenvardžiai – teritorijų apgyvendinimo liudytojai“.

A. Vanagas

ALFREDAS SENAS

Senosios baltistų kartos, savo veiklą pradėjusios dar prieš Antrąjį pasaulinį karą, gretos pamažu retėja... 1978 m. vasario 9 d. Konektikute (Connecticut) po sunkios ligos mirė Alfredas Sėnas (Senn).

A. Senas gimė 1899 m. kovo 19 d. Blotzheime (Prancūzija) vokiškai kalbančių šveicarų šeimoje. Baigęs Friburo (Fribourg) universitetą, kuriame jis buvo studijavęs ir lietuvių kalbą, 1921 m. A. Senas atvyko į Lietuvą. Dirbo informacijos agentūroje, o 1922–1930 m. – Kauno universitete. Po K. Būgos mirties jis vadovavo lyginamosios kalbotyros katedrai, dėstė lietuvių kalbos istoriją, istorinę gramatiką, fonetiką, lotynų, graikų, gotų kalbas, sanskritą ir kitus kalbotyros dalykus.

1930 m. A. Senas išvyko į Jungtines Amerikos Valstijas. 1930–1931 m. dirbo Jeilio (Yale) universitete. 1931–1938 m. – Viskonsino (Wisconsin) universiteto germanų ir indoeuropiečių filologijos profesorius. Nuo 1938 m. Pensilvanijos universiteto (Filadelfijoje) germanų filologijos profesorius. 1947–1965 m. jis vadovavo šio universiteto baltų ir slavų filologijos skyriui, kurį pats buvo ir įsteigęs.

A. Senas buvo labai produktyvus mokslininkas, nemaža nudirbęs įvairiose baltų filologijos srityse.

Pirmajame savo kiek didesnės apimties darbe – Friburo universiteto daktaro disertacijoje – „*Germanische Lehnwortstudien*“ (Heidelberg, 1925) tarp kitų dalykų A. Senas nagrinėjo ir germanų kalbų skolinius baltų kalbose.

Iš lietuvių kalbos gramatikos tyrinėjimų ypač minėtina yra A. Seno studija apie atematinius lietuvių kalbos veiksmažodžius („*Die athematischen Verba in Mikalojus Daukšas' Schriften*“). – StB, 1934–1935, 4, p. 86–122), kur pateikiama tiksli šių veiksmažodžių vartojimo statistika.

Paskelbė A. Senas ir keletą lietuvių dialektologijos darbų. Pasinaudodamas savo studentų, vėliau žinomų kalbininkų A. Šalio, P. Būtėno surinkta medžiaga, jis išspausdino straipsnius apie žemaičius dzūkus, Mūšos upyno tarmę („*Aus litauischen Mundarten*“, I–II. – TiŽ, 1926, 4, p. 101–107, 232–239). Gyvendamas JAV, A. Senas parašė anglų kalba bendresnio pobūdžio darbą apie lietuvių tarmes („*Lithuanian Dialectology*“. Cambridge, Mass., 1945).

A. Senas buvo pirmasis mokslininkas, pradėjęs rimčiau tyrinėti Amerikos lietuvių kalbą („*Einiges aus der Sprache des Amerika – Litauer*“). – StB, 1932, 2, p. 35–58).

Keletą straipsnių A. Senas buvo paskelbęs ir apie senuosius baltų kalbų santykius su slavų bei germanų kalbomis.

A. Senas yra dviejų lietuvių kalbos vadovėlių autorius. Pirmąjį „*Kleine litauische Sprachlehre*“ (Heidelberg, 1929) jis parašė dar bedirbdamas Kauno universitete. Ypač svarbus yra antrasis A. Seno vadovėlis, kuris tiek savo pavadinimu („*Handbuch der litauischen Sprache*“), tiek ir struktūra primena garsųjį A. Šleicherio lietuvių kalbos vadovėlį. 1957 m. Heibelberge buvo išleista antroji šio vadovėlio dalis „*Le-sebuch und Glossar*“, o 1966 m. – pirmoji dalis „*Grammatik*“. Tai, be abejo, yra geriausias ir plačiausias užsienio kalba parašytas lietuvių kalbos vadovėlis, apie kurį akademikas J. Balčikonis yra pasakęs, jog tai darbas „at-

liktas su dideliu atsidėjimu ir rūpestingumu“ (Baltistica, 1967, 3, p. 245).

Tačiau bene pats svarbiausias A. Seno nuopelnas lituanistikai yra jo darbas prie „Rašomosios lietuvių kalbos žodyno“ („Wörterbuch der litauischen Schriftsprache“). Pirmasis šio žodyno sąsiuvinis buvo išleistas 1926 m. Iš pradžių prie žodyno dirbo M. Nydermanas (Niedermann), F. Brenderis ir A. Senas. Tačiau 1938 m. tragiškai mirus F. Brenderiui, darbą tęsė du autoriai. Baigiant antrąjį žodyno tomą, į darbą buvo įtrauktas ir A. Salys. 1954 m. mirus M. Nydermanui, A. Senas ir A. Salys 1968 m. baigė šio reikšmingo lietuvių leksikografijos paminklo leidimą. Tai iki šiol tebėra pats didžiausias dvikalbis lietuvių kalbos žodynas. A. Senas buvo vienintelis autorius, prie šio veikalo dirbęs nuo pirmojo iki paskutiniojo sąsiuvinio.

Rašė A. Senas ir lietuvių literatūros klausimais. Du kartus buvo italų kalba išleista jo „Storia della Letteratura Lituana“ (Milano,

1957; II leid. 1964). Tačiau šie darbai parašyti iš buržuazinės ideologijos pozicijų. Minėtinas A. Seno straipsnis lietuvių eilėdaros klausimais, paskelbtas straipsnių rinkinyje žymiajam latvių kalbininkui J. Endzelynui pagerbti („Rakstu krājums“, Rīgā, 1959, p. 247–250).

Tiek dirbdamas Lietuvoje, tiek ir JAV, A. Senas paskelbė nemaža svarbių baltistikos veikalų recenzijų.

Gana vaisinga buvo ir pedagoginė A. Seno veikla. Daugiausia jo pastangų dėka Pensilvanijos universitetas tapo svarbiu JAV lituanistikos ir slavistikos centru. Šiame universitete profesoriavo V. Krėvė-Mickevičius, A. Salys. Keletas buvusių A. Seno mokinių jau savarankiškai tyrinėja įvairias baltistikos problemas, pirmiausia tarp jų, be abejo, minėtinas V. Šmolstygas (W. R. Schmalstieg).

A. Seno mokiniai savo mokytoją pagristai pavadino JAV baltų kalbotyros Nestoru.

A. Sabaliauskas